

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра правоохоронної діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ
ОСОБЛИВОГО ПРАВОВОГО РЕЖИМУ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Правоохоронна діяльність»

Спеціальність К9 Правоохоронна діяльність

Галузь знань К Безпека та оборона

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол №1 від 26 серпня 2025

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Права людини в умовах особливого правового режиму
Викладач	д.ю.н., проф. Онищук Ігор Ігорович
Контактний телефон викладача	+380 67 551 86 30
Е-mail викладача	igor.onyshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua/ При вивченні навчальної дисципліни використовуються можливості платформи Google Classroom, Google Meet, Zoom та ін.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі здобувачами вищої освіти, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kpd.pnu.edu.ua/hrafik-indyvidualnoi-roboty-z-studentamy/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення дисципліни «Права людини в умовах особливого правового режиму» є закони й категорії прав та свобод людини і громадянина, специфіка їх реалізації, забезпечення та захисту в умовах особливих правових режимів.</p> <p>Надзвичайні часи вимагають надзвичайних заходів і багато з них, безумовно, необхідні для відновлення територіальної цілісності, захисту суверенітету та охорони здоров'я населення. Проте деякі з цих заходів ґрунтуються не тільки на об'єктивній необхідності, але подекуди непропорційно втручаються в реалізацію конституційних прав та свобод людини, порушуючи цінності та принципи конституціоналізму. Особливо велика небезпека в демократичних країнах зі слабкими правовими та інституційними гарантіями.</p> <p>Вивчаючи даний курс, здобувачі отримують знання про правову природу та особливості різних правових режимів (надзвичайний, воєнний стан, пандемія та інші), навчаються аналізувати та застосовувати національні та міжнародні норми права в умовах обмеження прав і свобод, оцінювати правомірність дій державних органів, захищати права людини в кризових ситуаціях, а також розвивають практичні навички юридичного аналізу, критичного мислення та підготовки правових документів, що є необхідними для ефективної професійної діяльності в нестабільних умовах Чому можна навчитися (результати навчання).</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення дисципліни «Права людини в умовах особливого правового режиму» є формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про механізми захисту прав людини під час дії особливих правових режимів, а також в розвитку навичок аналізу та практичного застосування відповідних норм права, включно із аспектами діяльності правоохоронних органів у забезпеченні законності та порядку в таких умовах.</p>	

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен вміти: володіти навиками координації адміністративної діяльності поліції з представниками органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності; чітко обґрунтовувати власну позицію щодо проблематики прав людини в умовах особливого правового режиму; формулювати власні висновки щодо особливостей та обмежень прав людини в умовах особливого правового режиму на основі аналізу правових норм; забезпечувати права і свободи людини, законність та дисципліну в адміністративній діяльності поліції; аналізувати першоджерела та вторинні джерела інформації тощо.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Навчальна дисципліна спрямована на формування ерудованої, різнобічно розвиненої особистості, здатної використовувати весь спектр набутих компетентностей для досягнення успіху в конкурентному середовищі. Компетенції, набуті в процесі вивчення дисципліни, підвищують конкурентоспроможність молодих спеціалістів на ринку праці.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та тендерних проблем

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

Спеціальні (професійні, предметні) компетентності (СК):

СК1. Усвідомлення функцій держави у сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій

СК2. Здатність здійснювати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності

СК3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел

СК5. Здатність визначати придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

СК6. Здатність у межах своєї компетенції забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особи та суспільства, протидіяти нелегальній (незаконній) міграції, тероризму та торгівлі людьми, незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів

СК7. Здатність у межах своєї компетенції ефективно забезпечувати публічну (громадську) безпеку та порядок, у тому числі під час масових правопорушень, запобігати та протидіяти домашньому насильству

СК8. Здатність ефективно застосовувати сучасну техніку та інформаційні технології, використовувати технічні засоби, спеціалізовані інформаційно-пошукові системи, бази та банки даних, а також відповідне програмне забезпечення для захисту прав і свобод людини, власності, суспільних відносин від протиправних посягань

СК9. Здатність надавати правоохоронні послуги

СК10. Здатність до аналізу та оцінки причин, умов та факторів, що впливають на вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень

СК11. Здатність визначати особу правопорушника, аналізувати кількісні та якісні показники злочинності

СК12. Здатність забезпечувати відповідно до посадових обов'язків охорону об'єктів державної власності, державну охорону органів державної влади України та безпеку взятих під захист осіб, охорону фізичних осіб та об'єктів приватної і комунальної власності

СК16. Здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави, об'єктів критичної інфраструктури

СК17. Здатність забезпечувати охорону державної таємниці та працювати з носіями інформації з обмеженим доступом

СК18. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення правопорушення

СК19. Здатність здійснювати взаємодію з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони, у тому числі при усуненні потенційних та реальних загроз державному суверенітету та територіальній цілісності держави.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
4	К9 Правоохоронна діяльність	2	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин
------	-----------------

	лекції	заняття	сам. роб.
Змістовий модуль I.			
Права людини та особливі правові режими: загальнотеоретичні засади			
Тема 1. Права людини: поняття та ознаки	2	2	6
Тема 2. Особливий правовий режим: поняття, мета та завдання у контексті забезпечення правопорядку	2	2	6
Тема 3. Поняття воєнного та надзвичайного стану: особливості	2	2	6
Тема 4. Пандемія: визначення та роль правоохоронних органів у забезпеченні безпеки та громадського порядку	2	-	6
Змістовий модуль II. Забезпечення правопорядку та баланс між правами людини і державними інтересами			
Тема 5. Основні джерела та аргументи на користь обов'язкової вакцинації	2	-	6
Тема 6. Обмеження здійснення прав людини в умовах особливого правового режиму та роль та функції правоохоронних органів	-	2	6
Тема 7. Втручання у права людини: аналіз пропорційності втручання з боку правоохоронних органів	-	2	8
Тема 8. Правовий режим тимчасово окупованої території та пряма демократія	-	4	8
Тема 9. Соціальні та економічні права людини в умовах особливих правових режимів	-	6	8
Заг.:	10	20	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Карпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27</p>		

	червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf
Вимоги до письмової роботи	<p>Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові модулі. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ).</p> <p>На письмову модульну контрольну роботу виноситься два описових питання, які оцінюються кожне по 20 балів і одне питання, яке передбачає коротку відповідь і оцінюється 10 балами. Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).</p>
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kpd.pnu.edu.ua/denna-forma-2/ , а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувачу виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).
Підсумковий контроль	Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимального 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмової модульної контрольної роботи) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) здобувачі можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://kpd.pnu.edu.ua/denna-forma-2/>.

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-

дослідній роботі здобувачів освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагиату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:

Очікується, що всі здобувачі відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу здобувача (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Кавун С. М. Форми і методи забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів. Право.ua. 2017. № 2. С. 98-104.
2. Кікінчук В. Ю. Особливості взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів. Європейські перспективи. 2018. № 2. С. 24-30.
3. Конституційне право : підручник / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер ; ОБСЄ. Київ : ВАІТЕ, 2021. 528 с.
4. Конституційне право України : підручник / за заг. ред. Т. М. Слінько ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2021. 592 с.
5. Конституційне право України: підруч. / за ред. В.Ф. Погорілка. Київ: Наукова думка. 1999. С. 596.
6. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри./ Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. К.: Ваіте, 2021. 528 с
7. Крижановський А.Ф. Правовий порядок суверенної України: становлення та тенденції розвитку (загальнотеоретичне дослідження): автореф. дис. ... д-ра. юрид. наук.: спец. 12.00.01. Одеса, 2009. 40 с.
8. Настюк В.Я., Белевцева В.В. Адміністративно-правові режими в Україні : монографія. Харків: Право, 2009. 128 с.
9. Онищук І. І. Конституційні рамки обмеження прав людини у Французькій Республіці. «Юридична техніка у правотворчості та правозастосуванні»: матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Івано-Франківськ, 10 грудня 2021 р.) / за заг. ред. І. Д. Шутака. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ

Університету Короля Данила. 2021. С. 96–107

10. Онищук І. І. Правовий моніторинг: проблеми методології, теорії та практики: монографія. Івано-Франківськ – Дрогобич: Коло, 2017. 512 с.

11. Панова О. О., Карась О. В. Особливості компетенції та повноважень органів Національної поліції у сфері забезпечення публічної безпеки. Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право». 2016. № 5. С. 213–215. URL: http://pap.in.ua/5_2016/64.pdf

12. Пацурківський Ю.П. Теоретичні проблеми розуміння сутності категорії «правовий режим». Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: «Право». 2013. № 6. С. 105–111.

13. Подорожна Т.С. Правовий порядок: теоретико-методологічні засади конституціоналізації: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 536 с.

14. Поличко Т. В. Верховенство конституційних норм у національній системі права : порівняльно-аналітичне дослідження : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 ; Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет». Ужгород, 2020. 209 с.

15. Права людини в особливих правових режимах: досвід України : монографія / Д. С. Терлецький, О. В. Марусяк, Ю. Д. Батан, М. В. Афанасьєва та ін. ; за заг. ред. д.ю.н., проф. М. В. Афанасьєвої. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 356 с

16. Правопорядок і правовий режим в Україні. Наукова монографія / Кер. авт. колективу А.О. Селіванов. К.: Логос, 2022. 292 с.

17. Bebler A. Crimea and the Russian-Ukrainian Conflict. Romanian Journal of European Affairs, 1, 2015. P. 35–54.

18. Benvenisti E. The International Law of Occupation (2nd edn). Oxford: Oxford University Press. 2012. <https://doi:10.1093/ejil/cht003>

19. Berman E., Callen M., Gibson C., James D. Long Election Fairness and Government Legitimacy in Afghanistan. URL: http://portal.idc.ac.il/en/schools/economics/homepage/documents/legitimacy_10may2014.pdf

20. Carcano A. The Transformation of Occupied Territory in International Law. Nijhoff: Brill. 2015. <http://doi:10.1163/9789004227880>

Викладач: Ігор ОНИЩУК,
професор кафедри правоохоронної
діяльності, доктор юридичних наук,
професор